

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvu Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism
ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU
plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3113

Statistika o izvenšolskem delu učiteljstva.

O statistiki nam je povedal tov. Iv. D. tako jasno in precizno, da je vsakomur jasna nujna potreba, da jo sestavimo, jasen je pa tudi njen pomen in namen. Hočem dati še nekaj vidikov glede njene izpopolnitve.

Vsaka statistika, posebno pa naša, ki je tudi obrambna, ne more natančno prikazati dela. Ne more podati onega, kar je ustvarilo pogoje za možnost tega dela, ki je navedeno v tej statistiki. Koliko napora in samozatajevanja je bilo treba morda celo leta, da se je omogočilo, da je pričel tovariš delati. Popolnoma označiti okoliščine in razmere v katerih delamo, se da le onemu, ki je že sam doživljal kaj onakega. S statistiko se ne da izraziti onega, kar nas ovira v delu ali isto celo onemogoča. Tudi se ne da z njo izraziti napora in želje po delu. Zdi se mi, da ji manjka v tem pogledu duh. Marsikaj se bo dalo izraziti tudi v tem oziru s številkami, kar bo statistiko približalo močnejše k cilju pravičnosti in šele potem jo bomo lahko uporabili tako, kot si jo želimo.

Brez statistike sploh ne moremo dopovedati javnosti kolikšno je naše delo. To ji bomo pa predložili tem jasnejše, čim boljša bo ta. Javnost ne razume ali pa noče razumeti našega dela, ker bi priznanje našega dela pogosto pokazalo, kakšno je delo tistih, ki nam očitajo brezdelje. Brez dobre statistike nas pa tudi naše poverjeništvu ne more uspešno braniti. Brez jasnih dokazov se ne da ničesar ovreči. Zato mora dobiti poverjeništvu vsako leto točno statistiko o delovanju članstva.

Zelo važno je, da dokažemo s statistiko, da tam kjer ne delamo, nismo vedno sami krivi brezdelja. Kako rad bi delal kak tovariš (ica) v kakem kraju, pa mu onemogočajo krajevne prilike vsako izvenšolsko delo. Če tudi je zmožen in priden, pa mu je le nemogoče delati. Koliko tovarišev (ic) je bilo vsled takega neuspeha preseljenih in s tem ubitih za delo. Kdo jim je pomagal, da bi mogli delati, kdo jih je štetil — da bi lahko vrget prvi kamen na nje? Ne vem, če smemo obsojati te ker najbrž bi se godilo tudi nam enako v enakih razmerah. Zato naj bo v statistiki pripomba, če je sploh mogoče izvenšolsko delo v kraju in razlogi za to.

Kolikokrat je nemogoče izvenšolsko delo, če manjkajo predpogoji, ki so potrebni, da se vrši delo, h kateremu kdo čuti nagnenje. Kako bomo ustanovili kmetijsko-nadaljevalno šolo, če so oni proti, ki bi jo morali podpirati, kako gospodinjiski tečaj, če ni ne kuhinje, ne drugega.

V veliko slučajih je vzrok, da tiči kdo na nepravem mestu in izgublja zmožnosti, ker jih ne more razviti.

Najtežje stališče pa ima novinec. Ta pride šele na tehniko, ko pride na novo službeno mesto. Napram vsakemu novonastavljenemu tovarišu so ljudje nezaupni in čakajo kako bo svoje zmožnosti dokazal. Če je sadjar, bo moral najprej na svojem vrtu dokazati kaj zna, ne pri drugih — četudi s sekuro »obrezavajo«. Ako bo hotel pričeti takoj delati, preden spozna krajevne prilike in potrebe, se zaleti. Z eno neprevidezno zaigra svoj vpliv za vedno. Ničče tudi ne sme pozabiti, da ima tudi dežela svoj bon-ton, ki ga mora vsak upoštevati. Vprašanje je, če je

za novonastavljeno učno osebo primerno, da prične takoj delati preden spozna krajevne prilike, če slučajno nima sreče, da ga uvede v nje kak tovariš. Ne pozabimo, da mora stremeti vsako delo za tem, da dvigne naš ugled. Ako bomo napačno pričeli, bo zgrešeno vse. Tudi to se mora upoštevati v statistiki.

Začetnike pustimo pri miru, da se morejo pogledati najprej sami vase in v svoj poklic. Najprej morajo postati dobri učitelji! Šola je baza vsega napredka. Če bomo novince odtrgali takoj od šole, je osnova za poznejši razvoj učitelja in učencev porušena. Zato moramo dati v statistiko tudi pripombo glede novincev.

Pravična statistika bo upoštevala tudi domače razmere tovarišev (ic). Večina nas služi na deželi. Kakšen luksuz pa je danes študiranje otrok. Kje naj dobi učitelj denar? Ubijati se mora z delom, ki mu omogoči, da more sploh živeti.

Koliko tovarišev ih tovarišic strada vsled tega, da vzdržuje svoje starše, brate, sestre in sorodnike. Človek, ki je zbit in ki ga tarejo dan za dnem denarne skrbi, težko dela. So pa pri nas vkljub našim »zavidičivo lepim plačam« take prilike, da morajo naše tovarišice voditi lastno gospodinjstvo. Morda si mora tudi kak tovariš sam kuhati zajtrk in večerjo — brez kuhinjske knjige. Tudi to mora v statistiko, da vidimo v kakšnih razmerah nekateri žive in delajo.

Koliko je dela, posebno po vaseh, ki ga ne moremo vtakniti v nobeno društveno delovanje. Potrebni so nasveti, načrti, karitativno delo itd. Obilo tega nesistematičnega dela izvršujejo naše tovarišice. Zenska narava je čustvena, zato bodo one posvetile svoje moči tej smeri in ravno one izvršijo obilo takega tihega dela, ki zahteva obilo samozatajevanja in ljudi žrtve. Koliko tovarišic prinaša žarke svetlobe v umazane in ne-higijenske sobe bolnikov s svojim tihim delom. To tiho delo ima pogosto večji uspeh kot vsa predavanja. Tudi te smejo zahtevati svoj prostorček v statistiki.

Pozabiti ne smemo da zahteva vsako dobro izvršeno delo obilo časa in truda. Intenzivno se ne da delati pri večih društvenih hkrati. V tem slučaju trpi glavno — to je šola. To bi se reklo, da zgoraj gradimo, spodaj podiramo! Vsak naj se posveti onemu delu, za katero ima največ zmožnosti in veselja in za katero je v njegovem kraju največja potreba. Rekordstvo naj prepusti drugim.

Tovariši, ki ne delajo izvenšolsko in bi lahko, naj pa pomislijo, da so oni krivi napadov na druge in nam jemljejo ugled. Ker ni tovariško, če kdo zaradi lastne komoditete škoduje ugledu sotovarišev, naj ne zahteva zaščite od drugih. Vedo naj, če se ne bodo posvetili izvenšolskemu delu, posebno na gospodarskem polju, si ne bodo pridobili nikoli ugleda, ki je potreben za delo v šoli. Tujci so prišli, tujci bodo odšli iz kraja. Današnja kriza zahteva, da zastavimo vsi svoje sile tam, kjer je največja potreba, da pomagamo dvigniti svoj narod gospodarsko. Gospodarsko delo je začetek vsega dela na deželi.

Statistika naj bi zdramila tudi te k delu in jim pokazala, da je brez našega dela obstoj raznih društev in napredok nemogoč. Dvigne naj pa tudi našo samozavest in s tem našo moč in ugled.

Ivo Hrovat.

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Nova šola v zgornji dolini.

Šola je bila dograjena leta 1930. Kraj je bil preje vsolan v Tržič, kamor so imeli otroci 1 uro do 2½ ure daleč. Stavnice načrte je izdelalo podjetje ing. I. Dedek iz Ljubljane.

Šola je enorazredna in ima eno učno sobo. V pritličju je poleg učne sobe še pisarna ter moderno urejena stranišča za šolsko deco. V prvem nadstropju je upraviteljevo stanovanje s kuhinjo, 3 sobami, pritliklinami in kopalnico. Poslopje je podkleteno

— za event. gospodinjstvo šole. Šolska oprava je moderna — delo okoliških obrtnikov.

Šola ima lasten vodovod z izvrstno vodo in električno razsvetljavo.

Vse z opravo vred je stalo preko 500.000 dinarjev.

Šolska občina šteje manj kot 300 ljudi. Soloobveznih otrok je 37.

Veliko zaslugo poleg drugih ima za novo šolo veleposestnik g. dr. K. Born, ki je daroval 100.000 Din in ves les.

Bolgarsko učiteljstvo.

Stališče napram narodu.

Materjalni položaj.

Isto stališče v narodu in iste zasluge zanj, kot jih imajo pri nas duhovniki, imajo v Bolgariji — učitelji. Oni so bili prvi najvnetejši borci za osvobodjenje, prvi voditelji osvobodjene države, prvi pisatelji, pesniki, zadrudni in gospodarski organizatorji, vobče početniki in predstavitelji vseh novih idej in borb ter tudi uspehov politične, gospodarske, kulturne in socialne povzdige bolgarskega naroda. Zato uživajo še danes velik ugled in veliko zaupanje.

Njihove tradicije so povsem drugačne od naših, zato je drugačna tudi njih zavest in značaj. Njih ne morejo napraviti za hlapca ne osebe, ne stranke. Visoko stoje nad ponižnostjo in političnim izigravanjem. Skrajno so svobodofubni in bojeviti, a navdušeni delavci za dvig narodne prosvete in gospodarstva. Kakor je naše geslo: »Iz naroda za narod!«, tako se izraža njih miselnost v geslu: »Vse za narod a za sebe nič!« Oni ne priznavajo za svojega gospodarja posamezne osebe, ampak le delo za narod in njegovo blaginjo. Zato ne prosijo milosti in drobtin, temveč svoje pravice zahtevajo, kajti oni pravijo: »Mi svoje življenje žrtvuemo povzdigu in bodočnosti države, zato je dolžnost, da se tudi ona briga za povzdigo našega stanu. Kolikor bolj bo izobražen in situiran naš stan, toliko lažje bomo svoje sile posvečali le koristi naroda in države!«

Zato imajo bolgarski učitelji izvojevanih mnogo zmag v prid šolstva in svojega gmotnega položaja. Kljub temu, da preživlja njih država težke gospodarske krize, vseeno so boljše plačani in gmotno podprti, kot pri nas. Začetni učitelj ima pri nas mesečno čistih 1154 Din, pri njih pa 1800 levov. Njih valuta je sicer dosti nižja (1 Din = 2,45 lev.), zato pa je življenje toliko cenejše, kajti za isto, kar plačamo pri nas 1 Din, plačamo v Bolgariji 1 lev. Sočivje, njih glavna hrana, je pa še cenejše. Mnogo jim pomaga tudi 75% popust na železnicah ter popolnoma brezplačno zdravljenje v bolnicah in zdraviliščih. Posebne vrednosti je to, da z učitelji poročeno učiteljice dobivajo celotno plačo in ker so vsi učitelji poročeni izključno s kolegičami, prav dobro izhajajo in zato so prav redki učitelji ki bi pred upokojitvijo ne imeli svoje lastne hiše in vrta. Ko človek potuje po podeželskih mestih, lahko s sigurnostjo računata, da je vsaka druga ali tretja vila — učiteljeva. Posebno pade to v oči v Kazanliku (30.000 prebivalcev) kjer je najstarejša in največja učiteljska gimnazija. Vsako leto producira najmanj 200 učiteljev, ki se razkrope po vsej državi, a mesto samo ni nič drugega, kot »fabrika« — učiteljev. Tu vobče ni najti hiše, ki ne bi bila, ali trgovca za rožno oče, ali pa učiteljeva.

Ali naročate pisarniške in šol. potrebščine potom Učiteljske gospodarske poslovalnice?

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomočnih učil v zmljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvastih s k Dal maeije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Kružlinu.

Znižana cena Din 296

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid — Poleg tega, da so te 1-p- slike v okviris šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 440 7/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 2-405 28 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadrans.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrokih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Crž. pov. Nakladna knjižara, školski odto, v Zagrebu, ulica 52

LISTEK

Misli učiteljice, ki je mati.

Ura gre na polnoč, oba še delava. On rešuje akte — jaz popravljam naloge.

Pogledam ga skrivoma, zasmili se mi v srce, kako ga je vzelo zadnje čase... »Bi čaja?« ga vprašam! »Hvala, ne bom!« »Zakaj ne?« povzamem, »potreben si ga in zaslužil si si ga tudi, vsako noč delaš skoraj v jutro.« »Treba, da štedimo, sem vse natanko preračunal.« se oglasi zopet in dvigne prečuti obraz. »Ta mesec izdatki za gospodinjstvo ne smejo prekoračiti 900 Din.« »Ali, dragi moj.« odvrnem, »to je skoraj nemogoče. Glej štiri otroke imava in dečko, midva tudi jeva; življenje je drago, tudi kruh iz slabše moke stane in...« »Prosim te.« mi prekine, »vse vem že davno, večkrat si me že povedala — molči o tem. Izhajati boš pač morala z 900 Din kakor boš mogla in znala.«

Hočeš, da kupičim k staremu dolgu vedno in vedno še novi dolg?

Vidiš tebi in otrokom je treba obutve, krojača tudi še nisem plačal, ko mi je obrnil staro sukno za zimo.« »da in krompirja je zmanjkalo.« mu padem v besedo, »blago za

zimsko perilo otrokom tudi še ni docela poravnano, vrhu vsega pa pridejo sedaj še prazniki, na sebe ne mislim, saj itak ne grem nikamor, a ti moraš imeti novo obleko, skoraj me je sram, da letaš talk okrog. In ta naš nesrečni klavir, ki sva si ga nabavila deloma na obroke, kako krvavo težko ga plačujemo... toda laglje se odrečeva katerikoli stvar, kakor temu duševnemu luksusu.«

»Nu vidiš.« povzame on, »štediti morava!« in zopet tone njegov shujšani obraz za kupom uradnih knjig in aktov. Grem, in mu vendar skuham čaja, ker vidim, kako je re-vež zaspan in zdelan. In to gre noč za nočjo. Rada bi mu pomagala, a zaposlena sem sama s šolo, gospodinjstvom in materinstvom ter raznim drugim delom, ki ga mi naprte razna društva.

Tako nosi mož pretežno večino dela v pisarni, šoli in izven šole. Vidim ga edino še pri jedi in še tedaj vrže z zadnjim grizljajem tudi že žlico na mizo in hiti za delom. Tu je kmetijska podružnica, razni odseki, Sokoli itd. itd., povsod naj opravlja vse »sitne« posle in težje delo on; kdo bi sicer delal, če učitelj ne? saj mu plačajo kurivo in dajejo stanovanje (no, to stanovanje je poglavje zase, povem le toliko, da se ne zapre niti z enim samim ključem). Za vse in za vsakega prva pomoč v vasi je — učitelj. Naj bo, saj je prav tako. Človek se rad žrtvuje, rad dela,

a je že ustvarjen tako, da dela raje, če se mu vse to prizna. Ako se ti pa zabrusi v brk, da nič ne delaš, samo lenuhariš, se ti ustavi še tisti nezabljivi krompir, ki ga ješ zvečer s svojimi otroki. Skoraj si ga ne upaš več jesti. Bog vedi, ali si si ga danes »zaslužil?« To bodo morali konstatirati gotovi gospodje.

Nam — učiteljicam materam in ženam državnih uradnikov, ki smo že itak posebi mučenice, katerim se celo delo nagradi s polovično doklado — bi najraje postavili stolček pred vrata. Ti cenjeni gospodje so gotovo tako srečno situirani, da se njihovim gospem soprogam ni treba boriti in pehati za vsakdanji kruh. Srečni so, ker jim ni treba gledati, kako jim žena živčevno propada, ker se trga v dveh poklicih, v istem, ki ji je podeljen od narave in tistim, ki ga ji vsili skrb za vsakdanji kruh svoji družini. Saj mora pomagati možu — njegovim prejemki ne krijejo izdatkov množičanske rodbine.

Da, srečni so, srečne njihove gospe soproge, ki o težkih časih v katerih žena potrebuje največje nege, največjega počitka — t. j. ob času nosečnosti in po porodu — razpolagajo z vsem.

Da, trd je kruh, ki ga režem svojim otrokom, trd zato, da ga manj pojedo. Namesto, da bi nam olajšali težko stališče, nam mečejo polena pod noge.